

Asia: VN/17877/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista

Lausunnonantajan lausunto

Toimivaltaisen viranomaisen (Ruokavirasto) nimeäminen (2 §)

-

Valvonta ja tarkastukset (4-13 §)

-

Perustellut huolenaiheet (14 §)

-

Hallinnolliset seuraamukset (15-19 §)

-

Rikkomusmaksu ja hallinnollinen seuraamusmaksu (20-24 §)

-

Määräaikainen sulkeminen hankintojen ja julkisen rahoituksen ulkopuolelle (25 §)

-

Erinäiset säännökset ja voimaantulo (26-31 §)

-

Esityksen vaikutukset (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)

-

Muita huomioita

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta ja kunnioittavasti toteaa seuraavaa.

EK pitää kannatettavana ehdotusta siitä, että kansallisella tasolla pidättäydytään asettamasta metsäkatoasetuksen vähimmäistasoa ylittävää sääntelyä. Metsäkatoasetuksen ja hallituksen esityksen velvoitteista ja vaikutuksista eri toimialojen yrityksiin vallitsee epäselvyyttä, ja metsäkatoasetuksen aiheuttamien ennakoitujen kustannuksien on todettu olevan suuria. Metsäkatoasetuksen velvoitteiden on Luonnonvarakeskuksen vaikutusarvion 'EU:n metsäkatoasetuksen mahdolliset vaikutukset Suomessa' (Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 39/2024) perusteella todettu aiheuttavan merkittäviä kustannuksia mm. tietojärjestelmien perustamisesta, kehittämisestä ja tietojärjestelmiin liittyvästä perehdyttämistyöstä. Lisäksi epäsuoria kustannuksia yrityksille tulee aiheutumaan raaka-aineiden hinnan noususta, joiden osalta kattavaa vaikutustenarviointia ei ole tehty.

Ottaen huomioon korkeiden kustannusten ohella metsäkatoasetuksen velvoitteiden käytännön noudattamiseen ja valvontaan liittyvät epäselvyydet esimerkiksi toimitusketjua tai siirtymäaikaa koskevien velvoitteita osalta, EK pitää tärkeänä, että viranomaisten toiminnan painopiste sääntelyn toimeenpanossa on yritysten (erityisesti pk-yritysten ja mikroyritysten) ohjauksessa, koulutuksessa ja neuvonnassa. Yrityksille kohdistetun hallinnollisen taakan ei tule muodostua metsäkatoasetuksen asettamien velvoitteiden myötä kohtuuttomaksi.

Seuraamussääntelyn osalta EK pitää kannatettavana, että kansallista liikkumavaraa on pyritty hyödyntämään. EK katsoo kuitenkin, että esityksen voimaantuloa ja sen mukaisesti toimitettavien tarkastusten aloittamista ja seuraamusmaksujen määräämisen aloittamisajankohtaa tulee tarkastella metsäkatoasetuksen sallimissa rajoissa laajasti, koska metsäkatoasetusta koskevat Euroopan komission tulkintaohjeet ovat viivästyneet ja esityksen käytännön toteutuksen ja tulkintojen osalta vallitsee epäselvyyttä. Myös TRACES-järjestelmään rekisteröityminen metsäkatoasetuksen osalta on tarkoitus avautua vasta syksyllä 2024, vaikka metsäkatoasetusta on tarkoitus soveltaa tiettyjen yritysten osalta jo 30.12.2024 alkaen.

Käytännössä lyhyt siirtymäaika ja siirtymäaikaa koskevien velvoitteiden epäselvyydet ovat heikentäneet yritysten mahdollisuuksia valmistautua sääntelyn noudattamiseen. Tästä syystä sääntelyn soveltamisalaan kuuluvien yritysten on haastavaa vastata metsäkatoasetuksen velvoitteisiin sen soveltamisen alkaessa esim. metsäkatovapaan toimitusketjun varmistamiseksi, joka edellyttää pääsääntöisesti tietoja myös pienemmiltä yrityksiltä, joihin metsäkatoasetus soveltuu vasta 30.6.2025 alkaen. Tältäkin osin EK katsoo, että viranomaisten on kohdistettava resursseja yritysten (erityisesti pk-yritysten ja mikroyritysten) neuvontaan ja tiedotukseen, jotta sääntelyn soveltamisalaan 30.1.2024 kuuluvat yritykset voivat noudattaa metsäkatoasetuksen mukaisia velvoitteitaan.

Lopuksi EK pyytää, että maa- ja metsätalousministeriö ottaa jatkovalmistelussa huomioon EK:n jäsenliittojen näkemykset ja muutosehdotukset.

Heinonen Ulla
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Ojanperä Minna
Elinkeinoelämän keskusliitto EK